

Op weg naar een duurzame lokale zoetwatervoorziening in de Provincie Zeeland

Gualbert Oude Essink
Deltares/UU

Vincent Klap
Provincie Zeeland

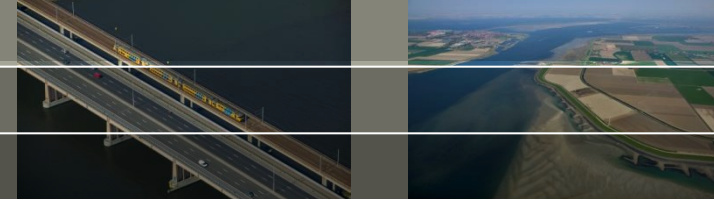
More information:

www.go-fresh.info

www.zoetzout.deltares.nl

Geohydrological Opportunities
for FRESH Water Supply

Wat zijn kennisiaten in de Zeeuwse aanpak; wat is nog niet op orde?

Is de opvolging van projecten in de tijd optimaal?

Is de gepresenteerde kennis bruikbaar in andere regio's? En zo ja, welke onderdelen?

Wat doen andere regio's aan kennisontwikkeling op het thema zelfvoorzienendheid zoetwater?

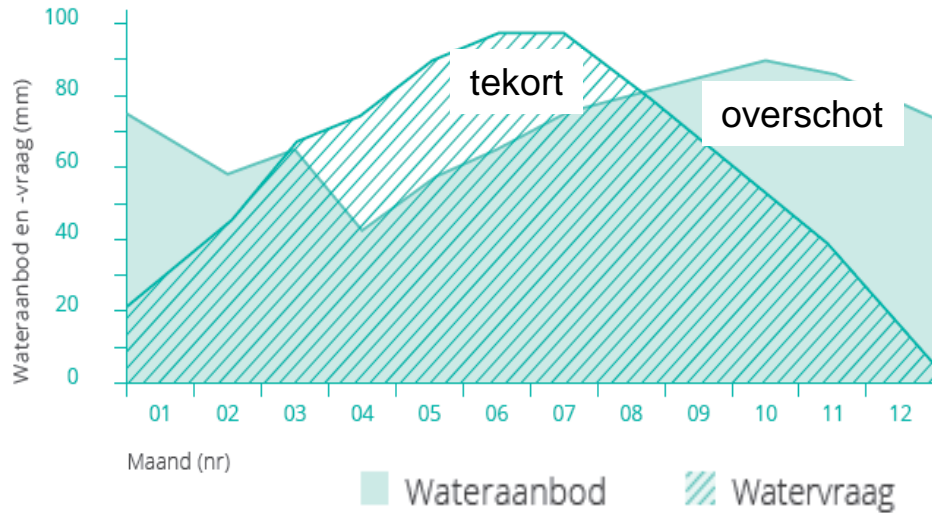
Er is een wens voor kennistransfer? Hoe gaan we kennis delen?

Op weg naar duurzame lokale zoetwatervoorziening

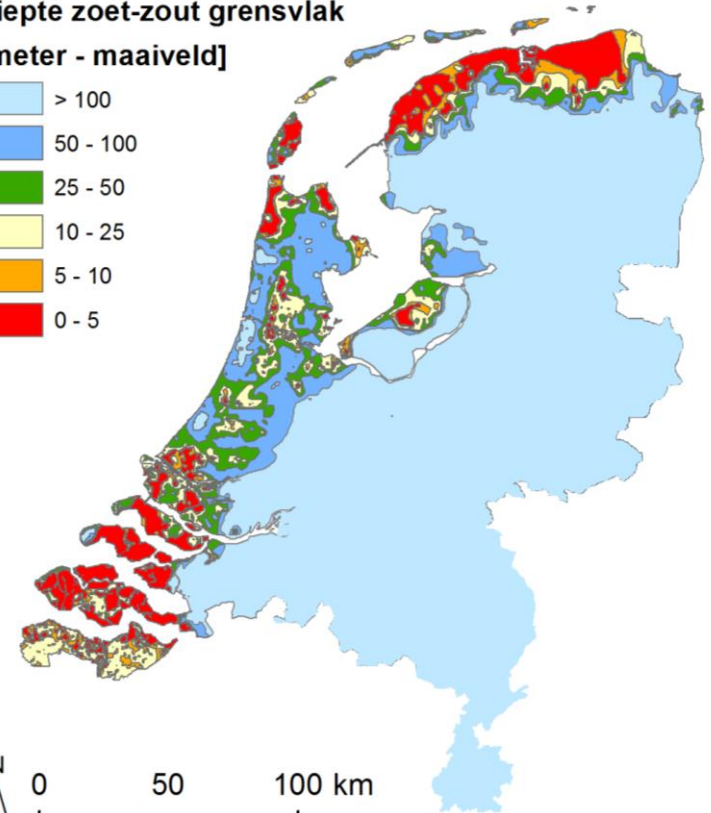
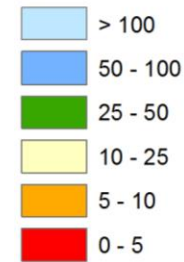
1. *Sense of urgency* zoetwaterproblematiek te Zeeland
  - Meten is weten
  - Modelleren effecten klimaatverandering en grondwateronttrekkingen
2. Onderzoek: watersysteem analyse, regenwaterlenzen, krekken
3. Kartering zoet-zout verdeling in het grondwater (FRESHM)
4. Pilots ondergrondse zoetwaterberging (GO-FRESH)
5. Opschalingskansen in de regio voor agrariërs (semantische wiki) en overheid (o.a. Regioscan), incl. econ.haalbaarheid
6. Afwegingskaders en regulering
7. Communicatie en kennistransfer

Closing the water gap, zelfs in Nederland

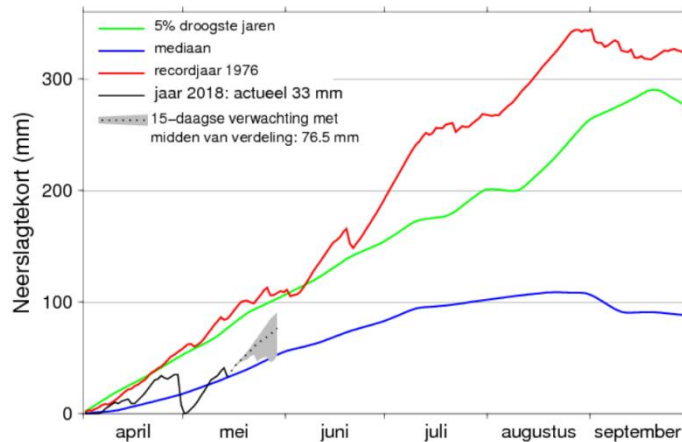

diepte zoet-zout grensvlak
[meter - maaiveld]

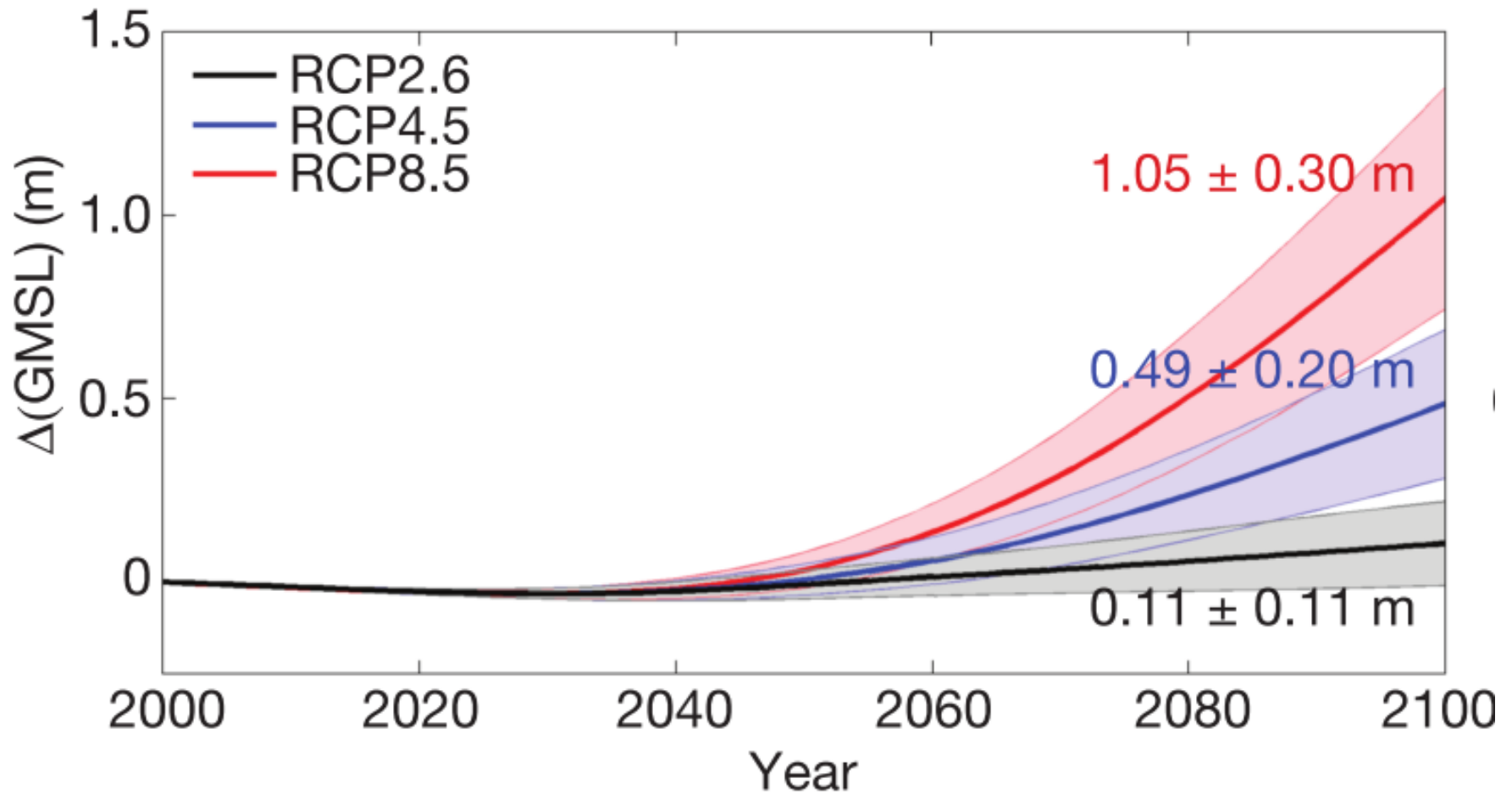

Neerslagtekort in Nederland in 2018

Landelijk gemiddelde over 13 stations

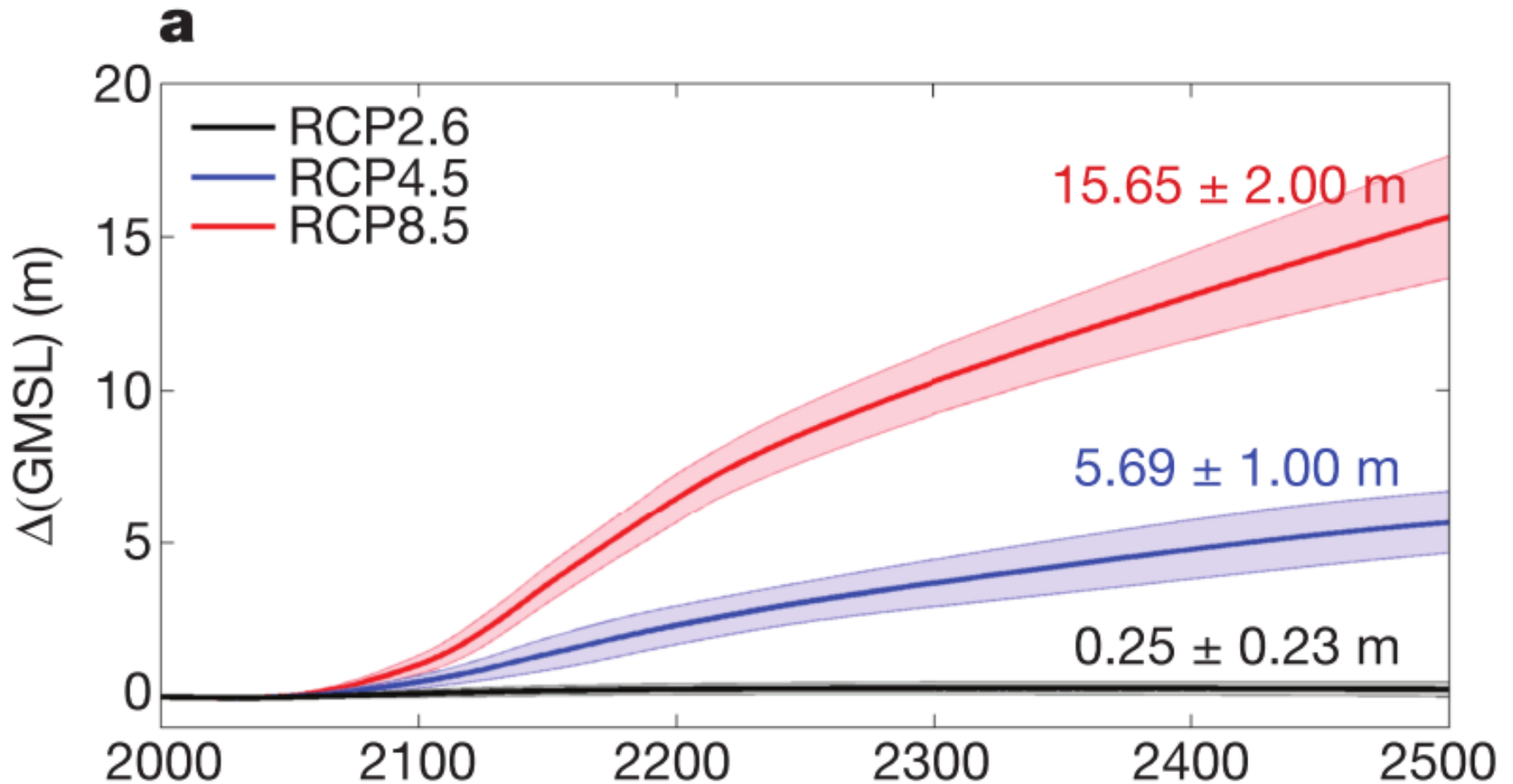

Total Global Mean Sea Level (bijdrage Antarctica)

DeConto *et al.* *Nature* **531**, 591–597 (2016) doi:10.1038/nature17145

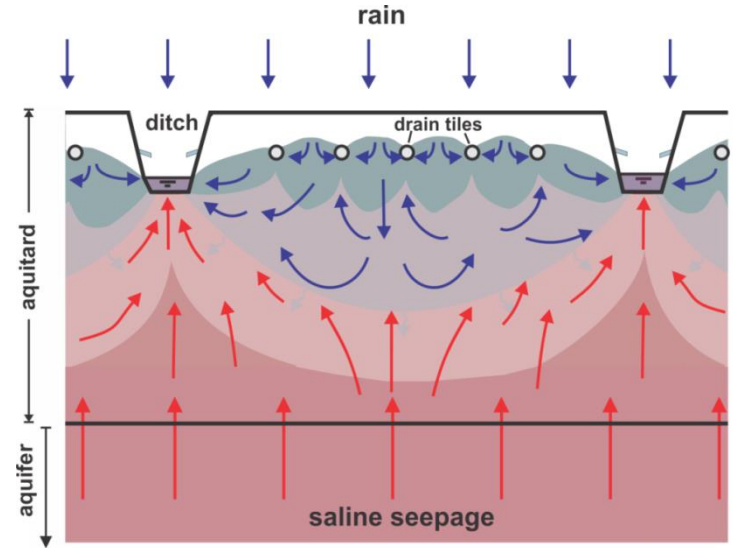
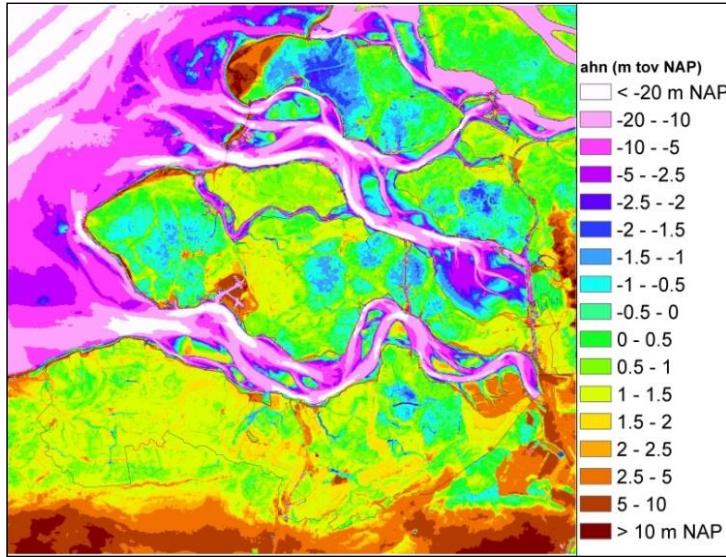
Total Global Mean Sea Level (bijdrage Antarctica)

DeConto *et al. Nature* **531**, 591–597 (2016) doi:10.1038/nature17145

Zoetwaterlandbouw in de zilte Zeeuwse Delta

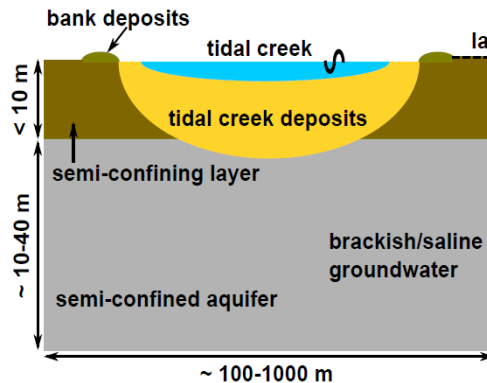
Hoogte maaiveld [m]

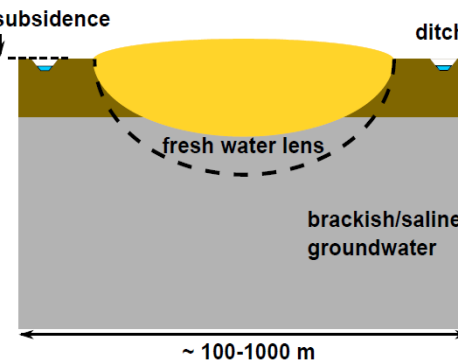
Regenwaterlens drijvend op zout water

Kreekrugsystemen

1200 AD; before land reclamation

current situation

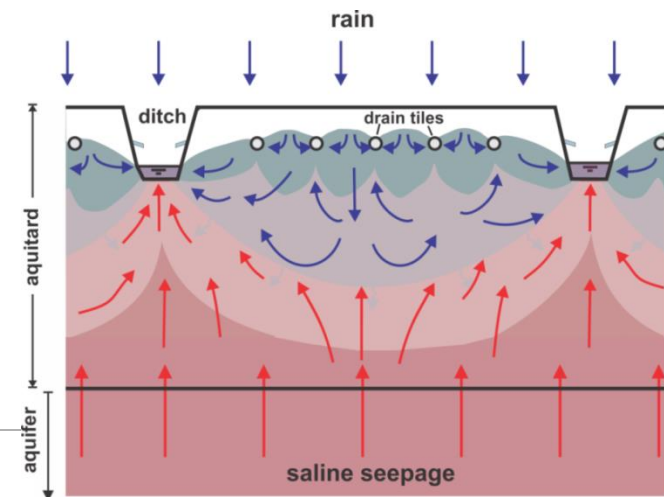

Projecten laatste 10jaar voor de Provincie Zeeland

1. Verzoeting en verzilting freatisch grondwater (monitoring, modellen)
2. Kennis voor Klimaat zoetwatervoorziening (onderzoek regenwaterlens)
3. Provincie dekkende zoet-zout kartering (FRESHEM)*
4. Ondergrondse waterberging in een drietal pilots (GO-FRESH)*
5. Zoet-zout modellen: effecten klimaatverandering en onttrekkingen
6. Economische evaluatie van (lokale) maatregelen (€ureyeopener ZWD)
7. Kansen maatregelen ondergrondse wateropslag (Regioscan, FWOO)
8. Evaluatie en actualisatie van de bestaande onttrekkingsregels
9. ...

* Bijdrage vanuit Deltafonds

(zie onderaan deze ppt refs naar projecten/rapportages)

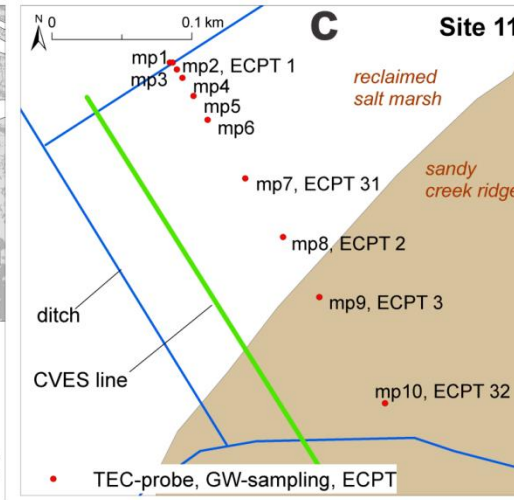
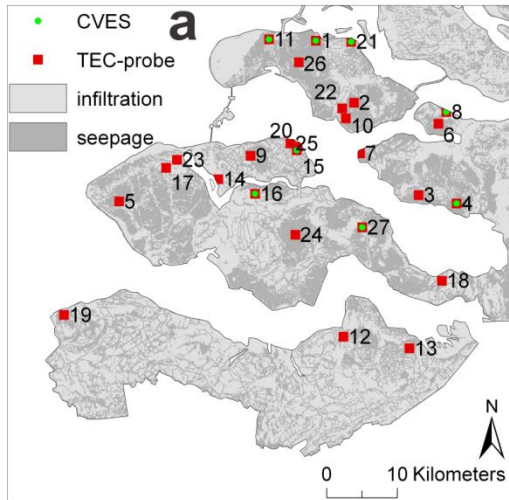

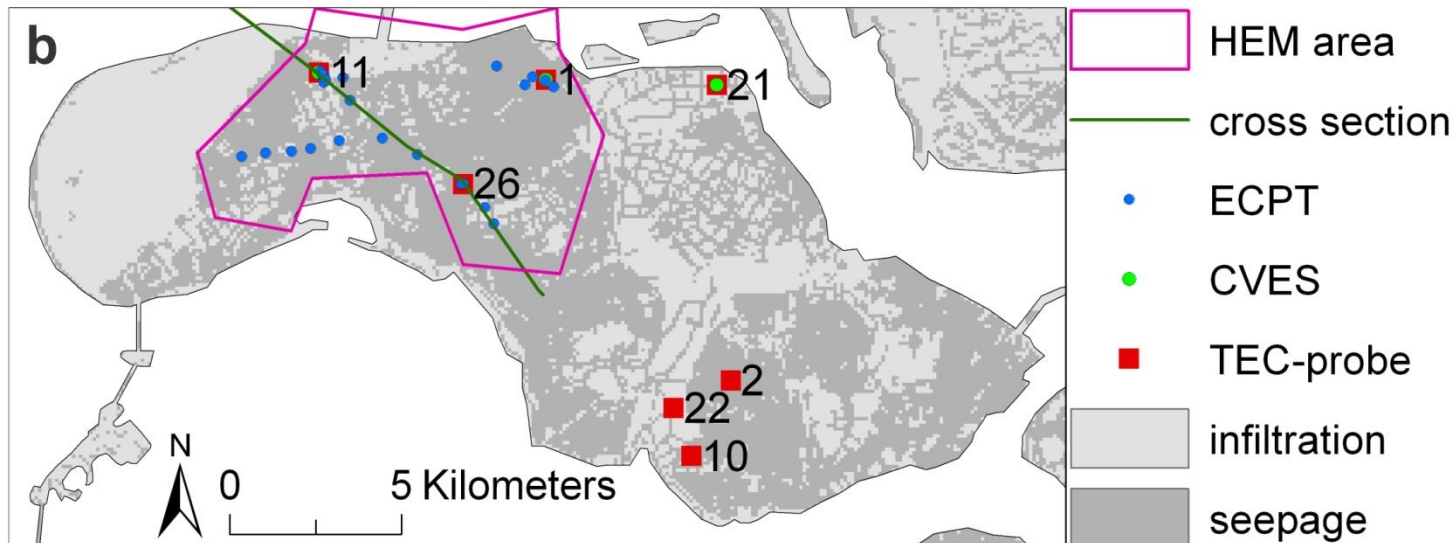
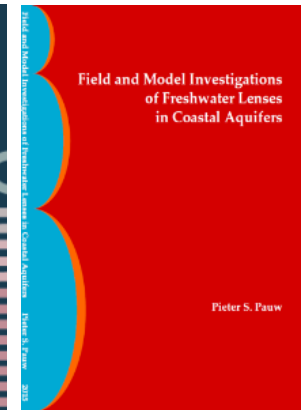
Meten is weten

Onderzoek: watersysteem analyse, monitoring, modelleren

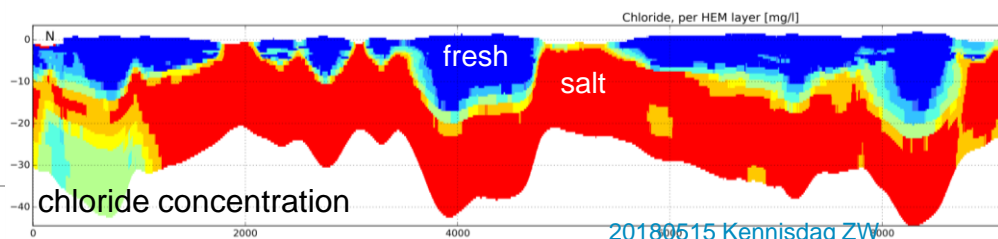
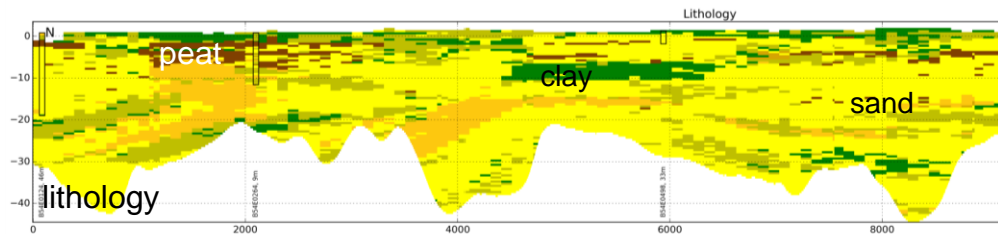
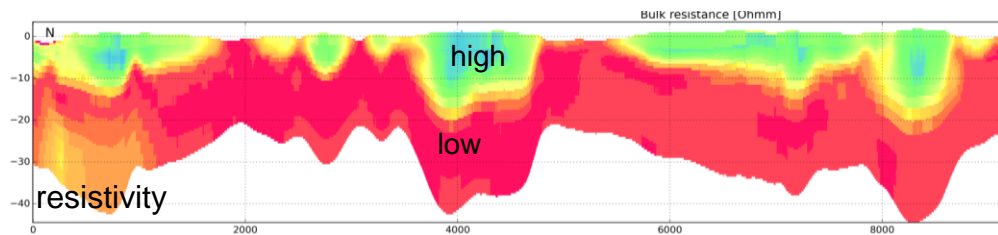
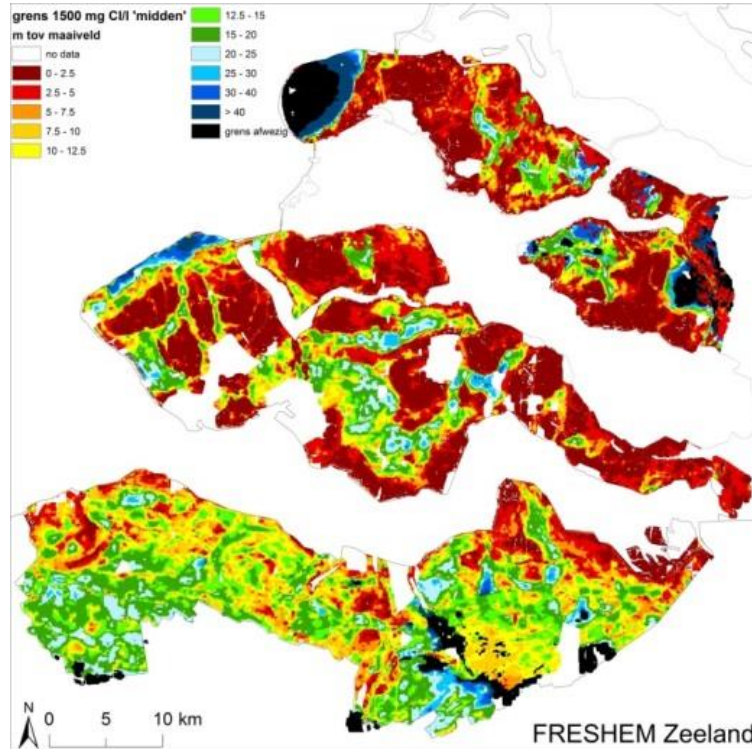
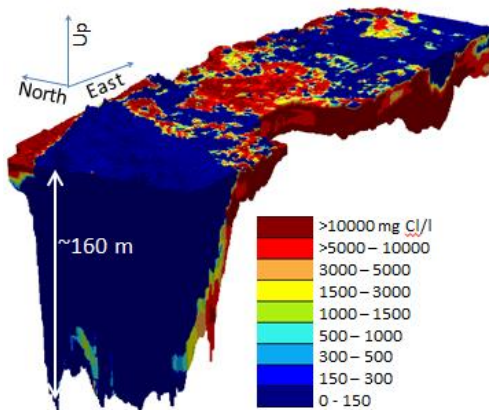

Proefschriften:
De Louw 2013 Pauw 2015

FRESHM Zeeland: zoet-zout kartering grondwater

<https://kaarten.zeeland.nl/map/freshem>

Save the date:
8 juni 2018
Meeting FRESHM NL

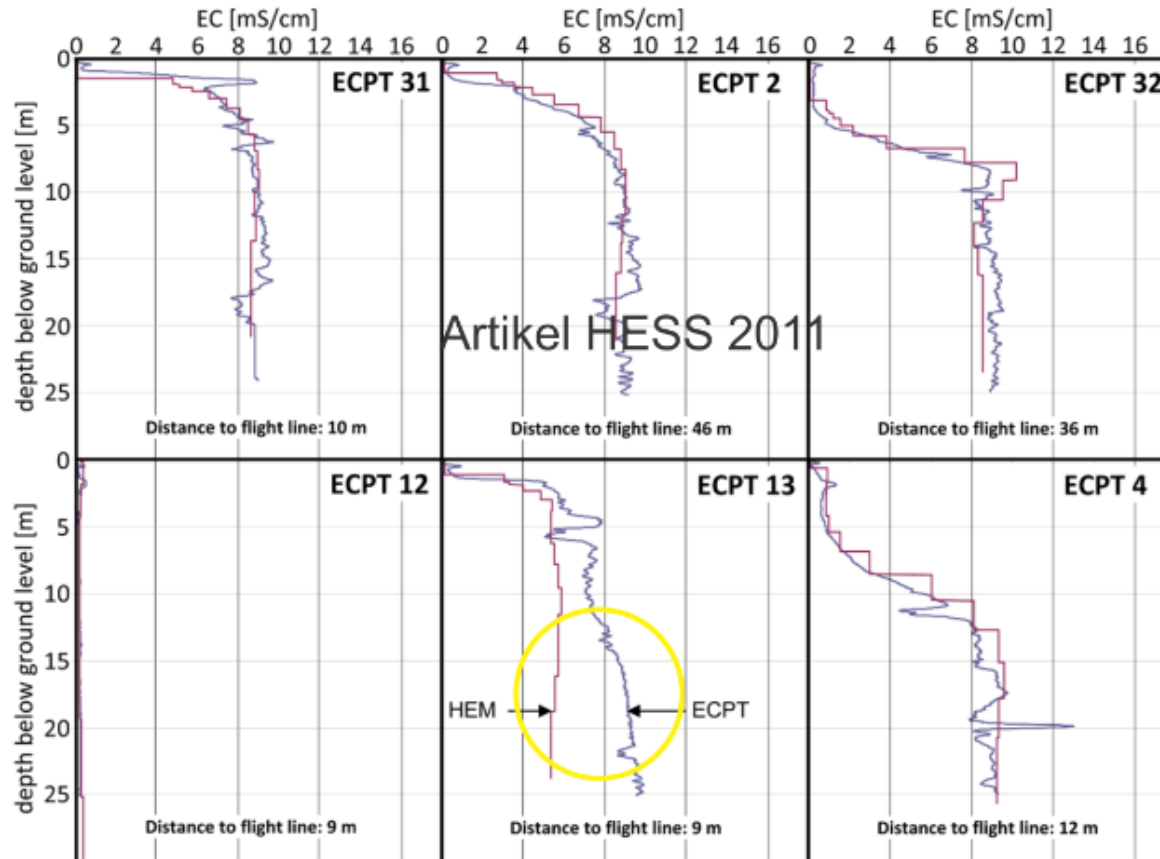
TNO innovation for life

Check met groundtruth data: meestal match, soms niet

<https://kaarten.zeeland.nl/map/freshem>

Schouwen-Duiveland

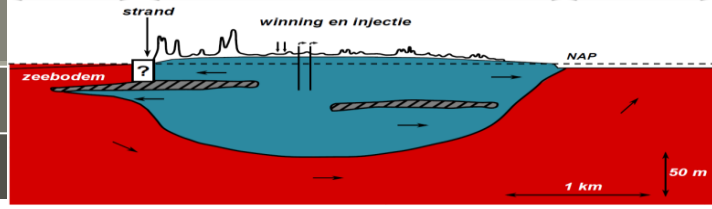

De Louw, P.G.B., Eeman, S., Siemon, B., Voortman, B.R., Gunnink, J., van Baaren, E.S., and Oude Essink, G.H.P., 2011, Shallow rainwater lenses in deltaic areas with saline seepage, *Hydrol. Earth Syst. Sci.*, 15, 3659-3678, doi: [10.5194/hess-15-3659-2011](https://doi.org/10.5194/hess-15-3659-2011)

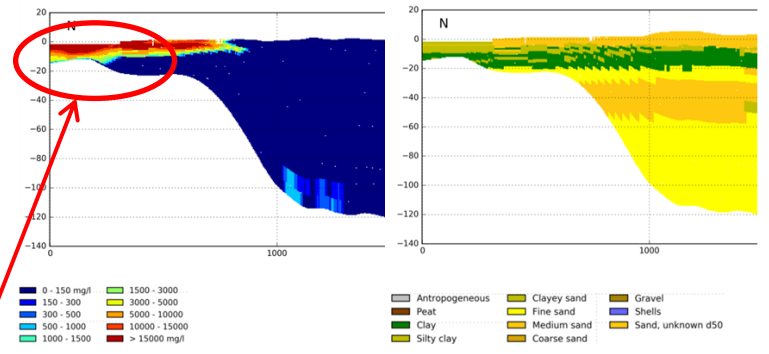
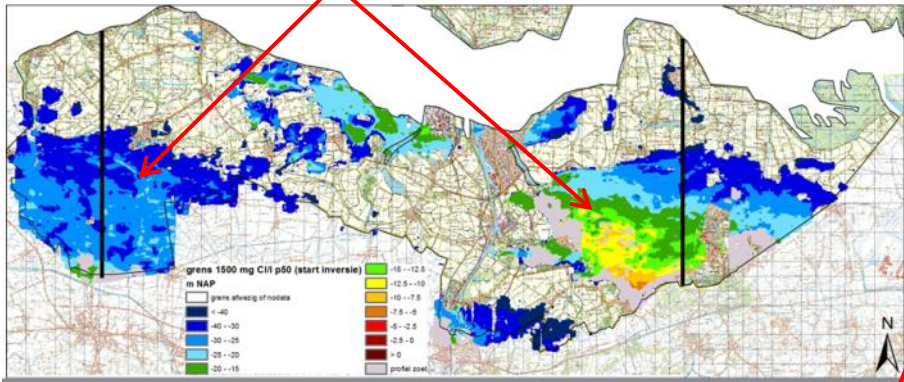
[link to HESS](#)

Verrassende FRESHEM resultaten

<https://kaarten.zeeland.nl/map/freshem>

1. Grote volumes zoetwater die zijn aangetroffen onder zoute lagen

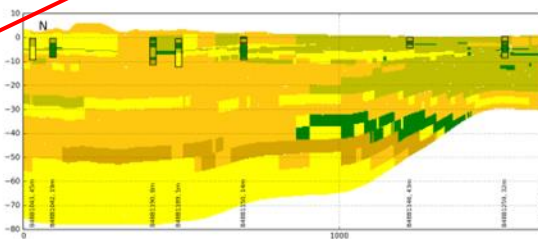
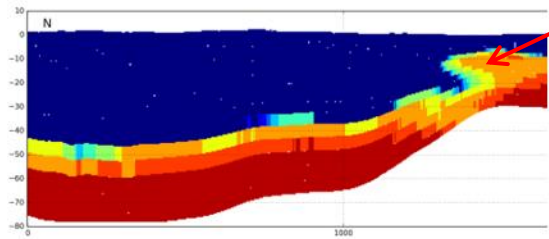

2. Zoet grondwater onder strand en onder zee

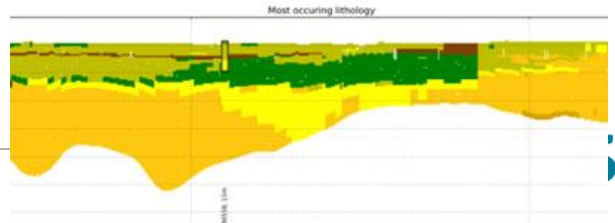
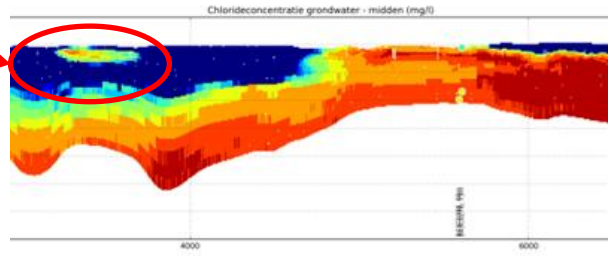
3. Afstroming zoet grondwater onder kleilagen bij kreekruggen en binnenduintrand

4. Dun zout laagje op en in klei- en veenlaag

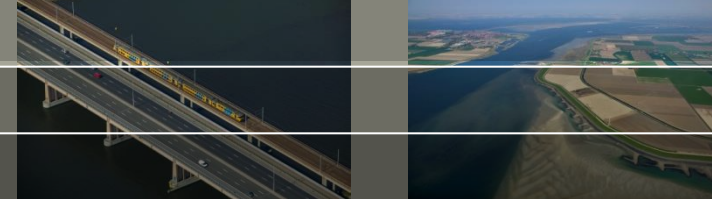
Effect geologie is groot

Noord Zeeland, vlieglijn 309.1

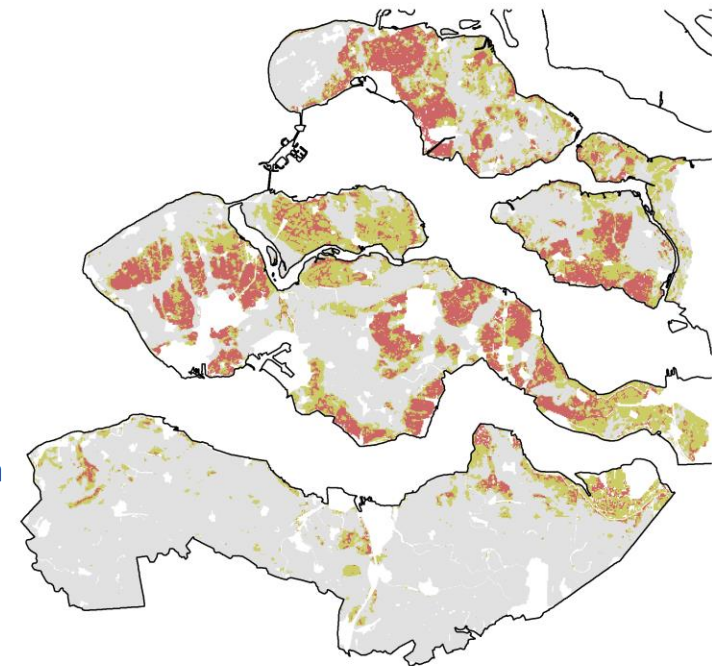
Toepassingen FRESHEM

- Kansenkaarten ondergrondse waterbergingsmaatregelen zoetwater
- Risicogebieden zout grondwater (nabij grondwateronttrekkingen)
- Kansgebieden zilte teelt, zoute natuur, zouttolerante aardappel
- Verbeteren numerieke modellen (effecten onttrekkingen, SLR)

E: Voorkeursgebieden zouttolerante aardappelen

- E1: grote voorkeur
- E2: voorkeur
- E3: geen voorkeur
- No data

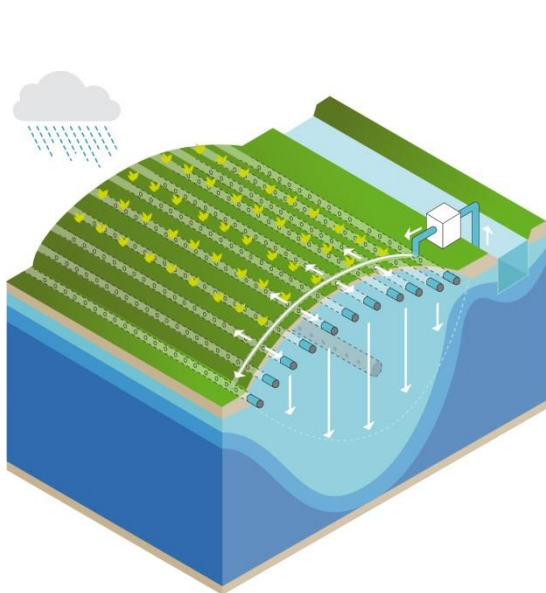
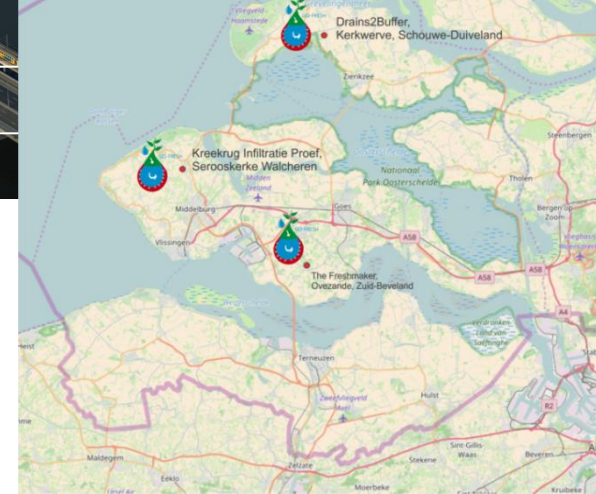
GO-FRESH: Ondergrondse waterberging

Doel:

- Bestaande zoete grondwatervoorraden beter benutten
- Nieuwe zoete grondwatervoorraden creëren

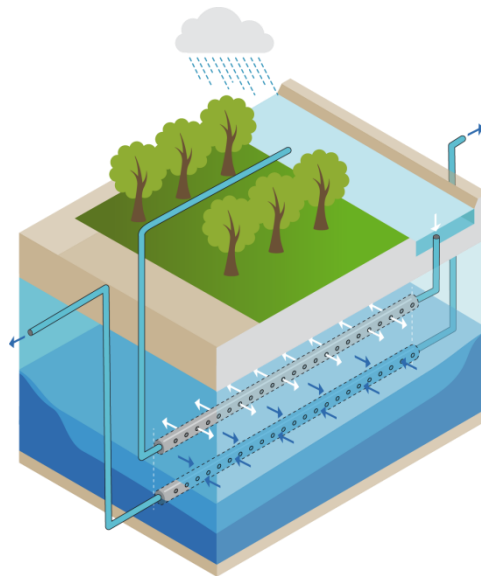
Methode:

Testen efficiëntie ondergrondse waterberging op drie veldlocaties te Zeeland

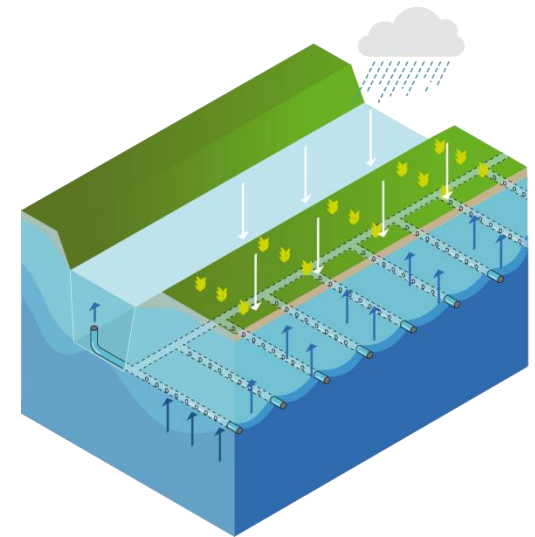
Kreekrug Infiltratie Stelsel

verhoging grondwaterstand door infiltratie opp.water en peilgestuurde drainage

Freshmaker

injectie zoet water en onttrekking zout grondwater

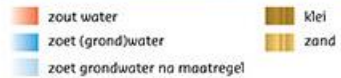
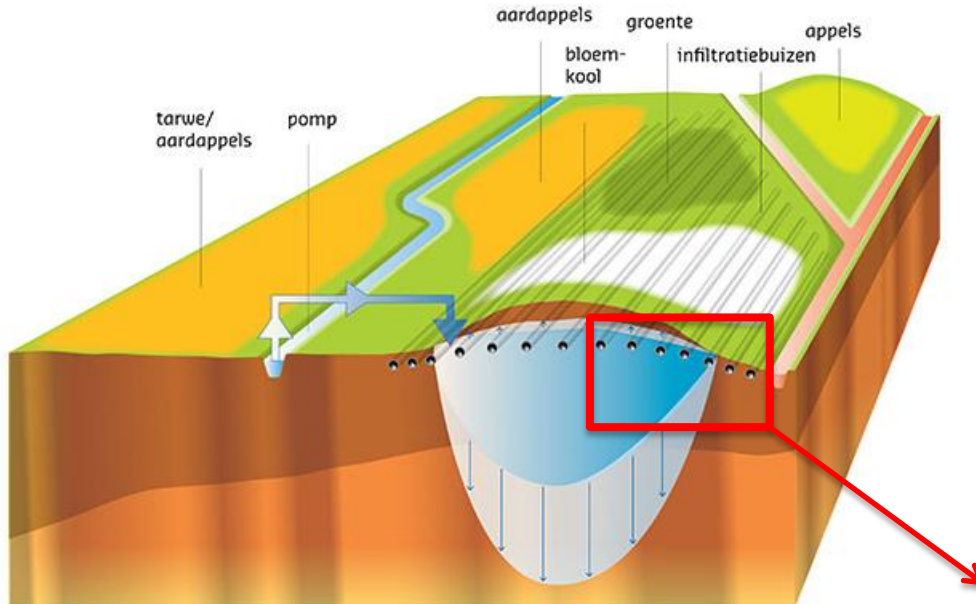

Drains2Buffer

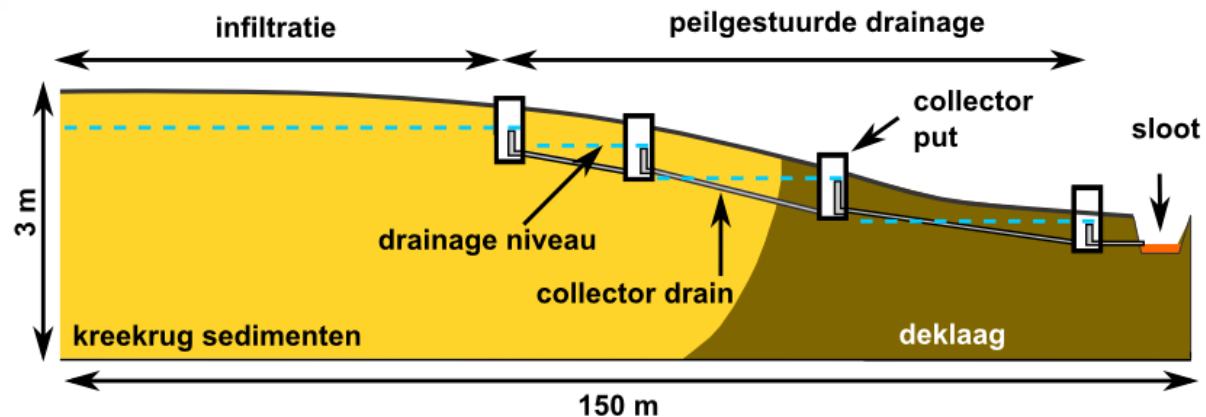
slimme diepe drainage beschermt dunne zoete regenwaterlens

KIS: Vergroten zoetwaterlens door actieve infiltratie van zoet oppervlaktewater: pilot GO-FRESH (Pauw et al., 2015)

Kreekrug Infiltratie Systeem

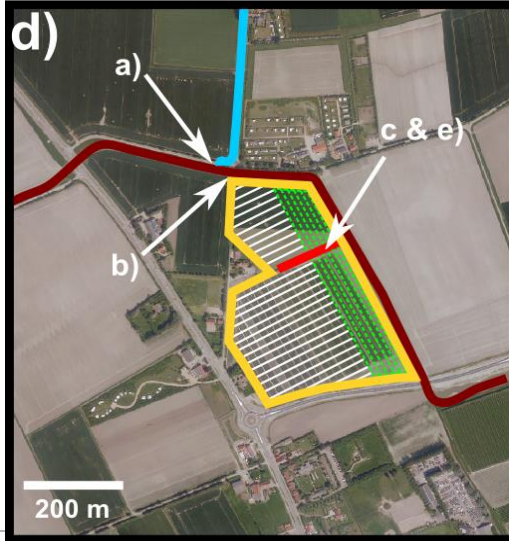
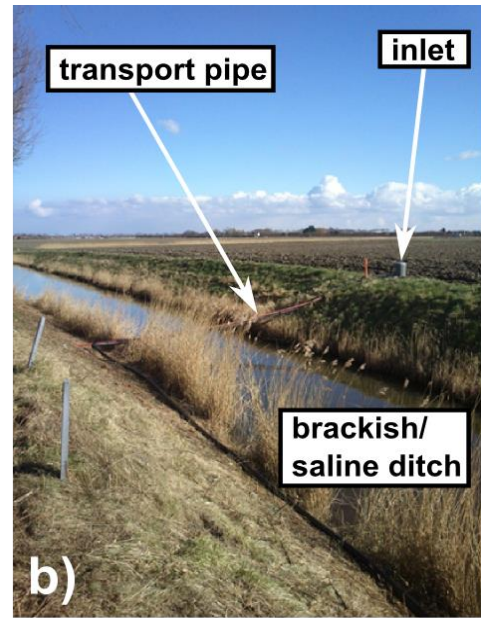
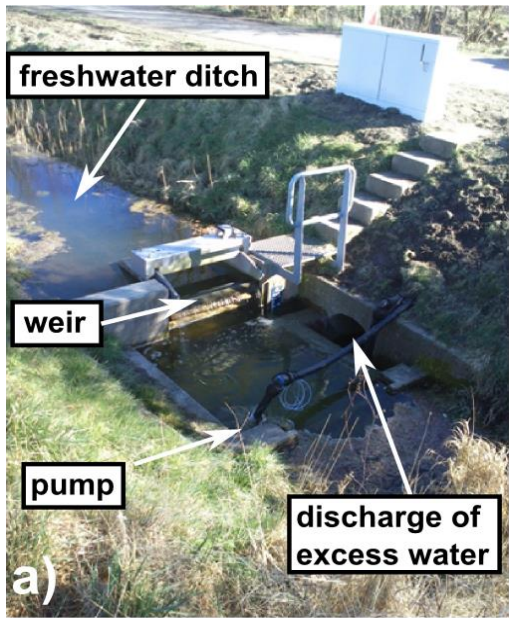

- verhogen drainagepeil
- infiltratie zoet oppervlaktewater

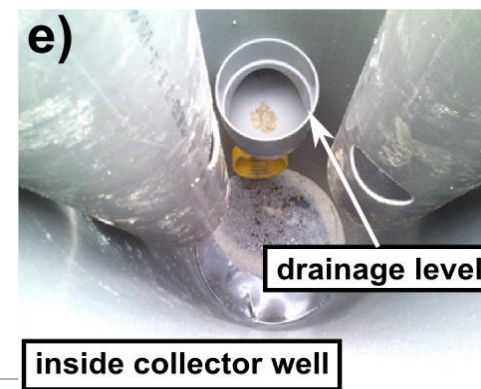

Aanleg infrastructuur Kreekrug Infiltratie Systeem

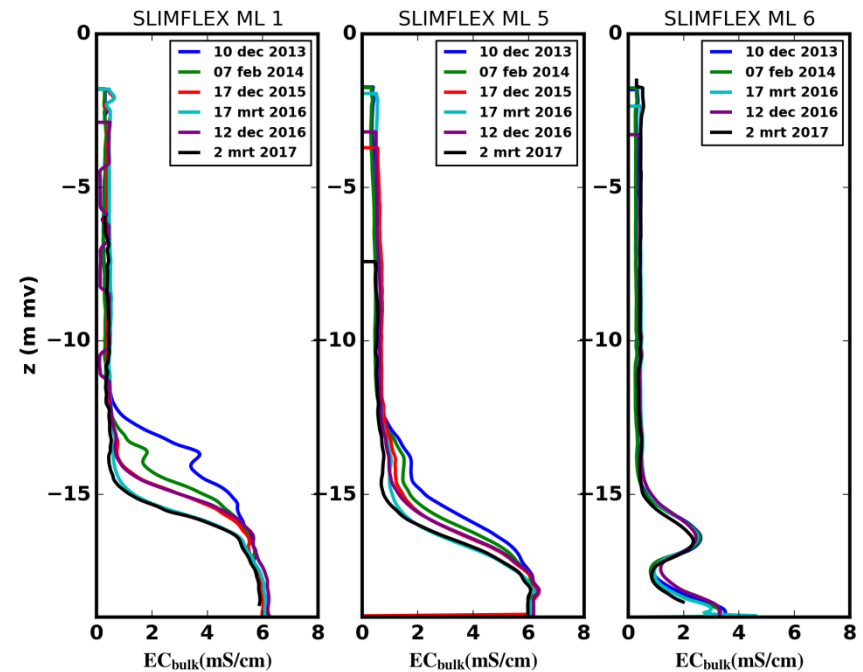
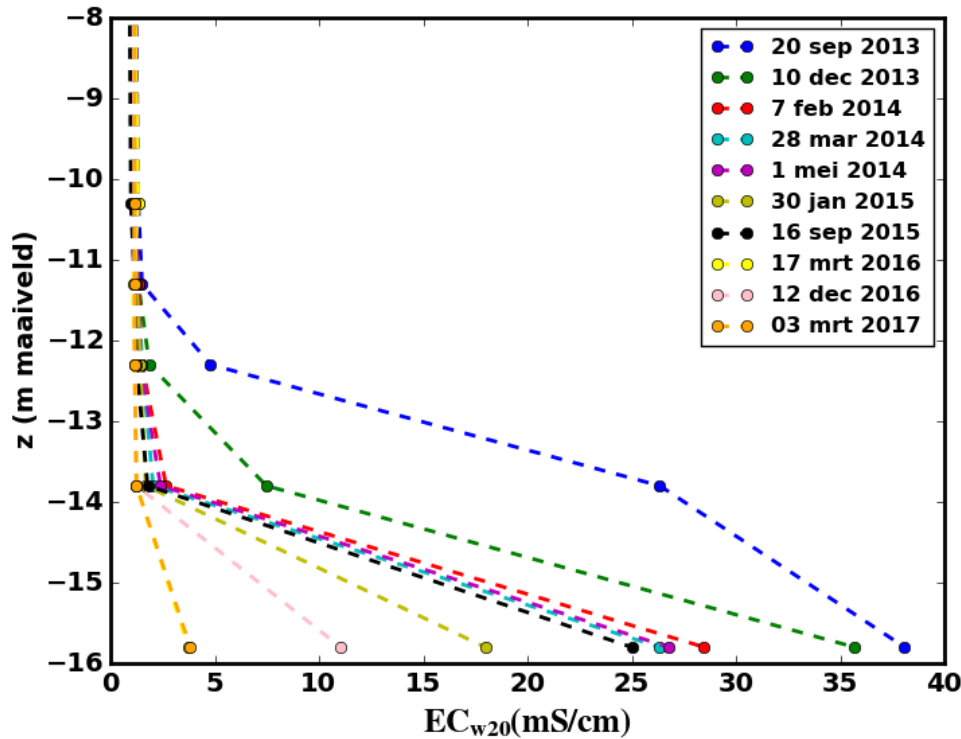
legend

- extent CARD system
- separating ditch & collector wells
- freshwater ditch
- brackish/saline water ditch
- artificial recharge
- controlled drainage

Resultaten Kreekrug Infiltratie Systeem 2017

Vergroting zoetwaterlens 3-4 meter ~70000 m³

Semantische wiki met calculator: kosten GO-FRESH systemen

Type: Kreekrug Freshmaker Drains2buffer

Kreekrug

Afschrijftijd (jaren):

15

Oppervlakte (ha):

12

Rentevoet (1.02 = rente van 2%):

1.02

Gewenste hoeveelheid water (m³/jaar):

40000

Minimale kosten Kreekrug

	totaal	€/ha	per m ³
Startinvestering (min) (incl. btw):	35270	2939	
Jaarlijkse kosten:			
Aflossing	2351		
Rente	813		
Beheer en onderhoud	1640		
Totale jaarlijkse kosten	4805	400	0.48

Maximale kosten Kreekrug

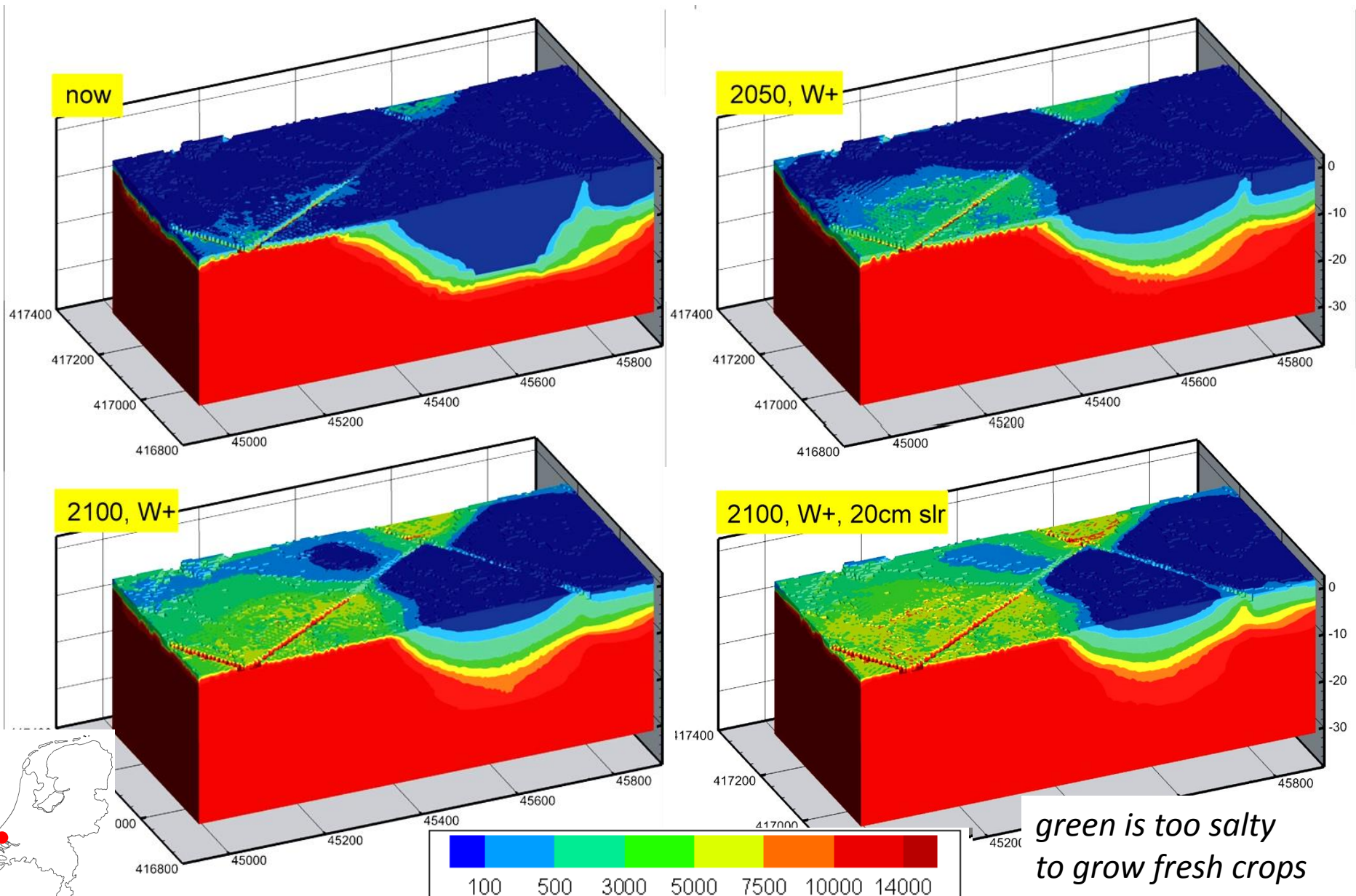
	totaal	€/ha	per m ³
Startinvestering (max) (incl. btw):	59797	4983	
Jaarlijkse kosten:			
Aflossing	3986		
Rente	1379		
Beheer en onderhoud	1640		
Totale jaarlijkse kosten	7005	584	0.7

Voorlopige locatie wiki:

https://www.projectenportfolio.nl/wiki/index.php/LC_00147

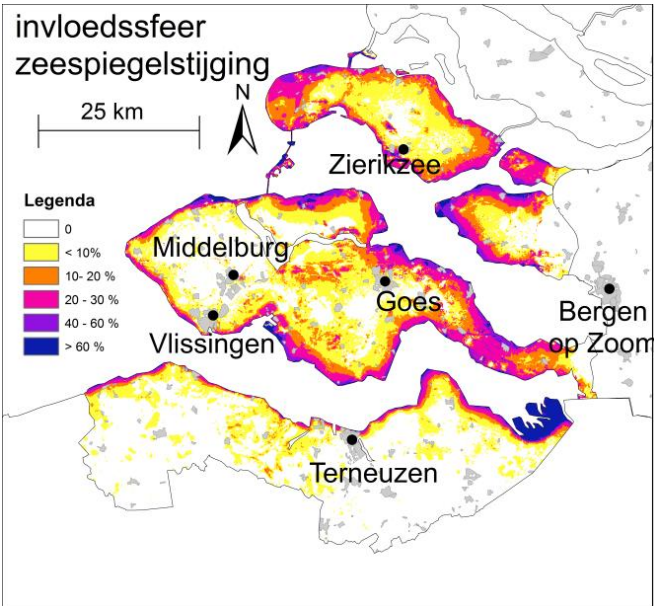
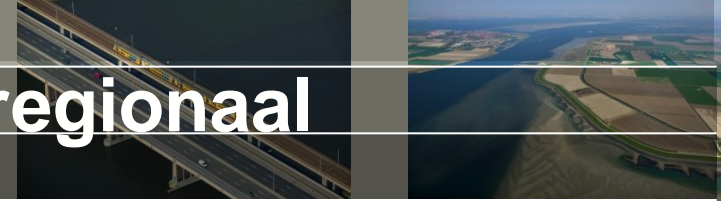
<http://195.93.238.49/wiki/gofresh/wiki/index.php/EMMSkinHome>

Modelleren effecten droger klimaat en zeespiegelstijging op zoet-zout verdeling ondergrond, en indirect op gewasschade

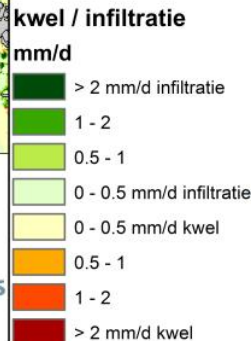
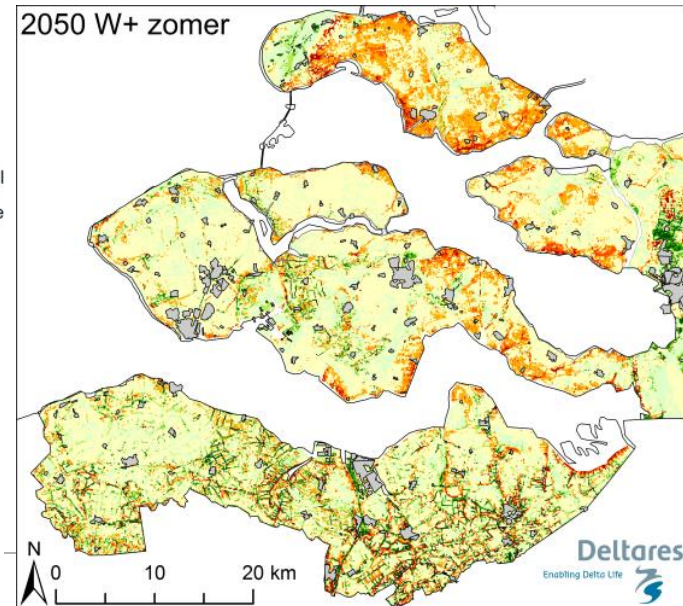
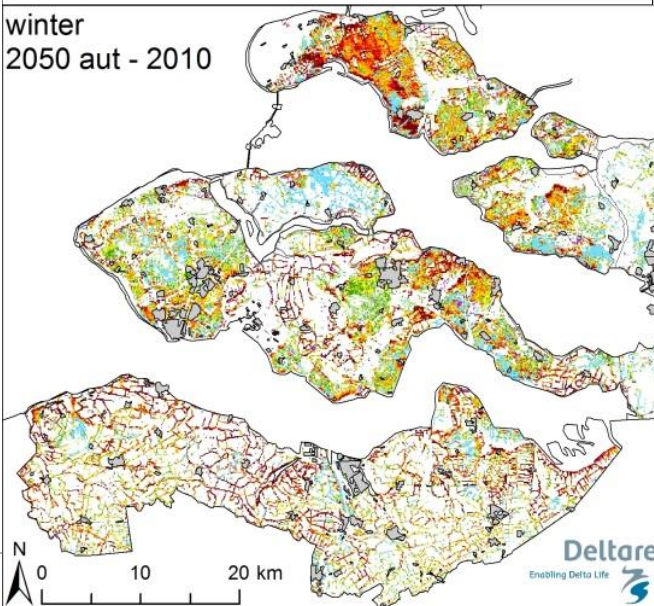

green is too salty to grow fresh crops

Zeeland model: 3D zoet-zout regionaal

- Autonome verzilting
- Verandering in zoutvracht en kwel
- Invloedsfeer zeespiegelstijging beperkt

Kansenkaarten GO-FRESH systemen

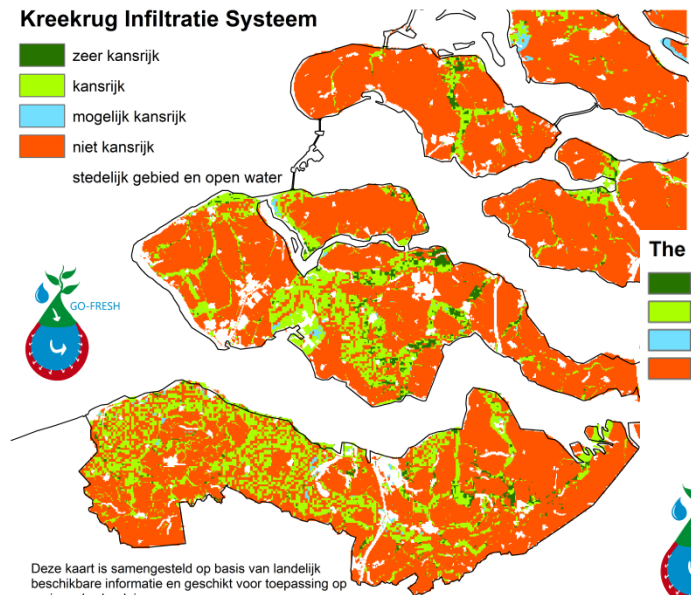
Kreekrug Infiltratie Systeem

- zeer kansrijk
- kansrijk
- mogelijk kansrijk
- niet kansrijk

stedelijk gebied en open water

GO-FRESH

Deze kaart is samengesteld op basis van landelijk beschikbare informatie en geschikt voor toepassing op regionaal schaalniveau.

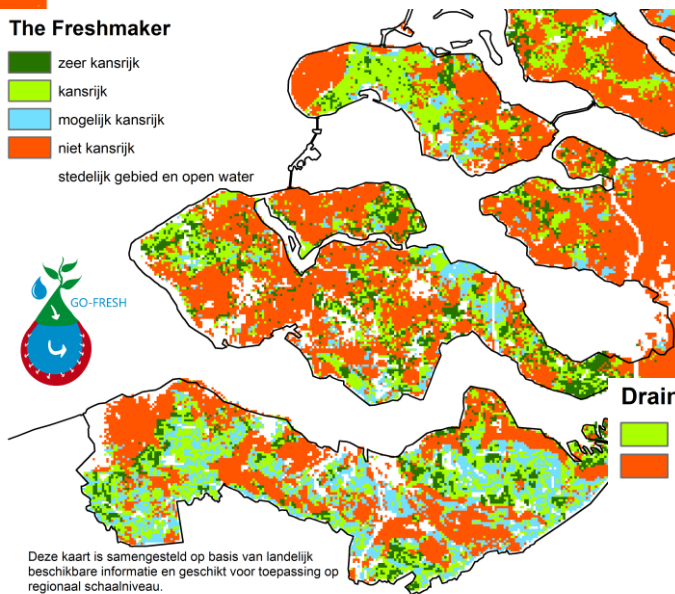
The Freshmaker

- zeer kansrijk
- kansrijk
- mogelijk kansrijk
- niet kansrijk

stedelijk gebied en open water

GO-FRESH

Deze kaart is samengesteld op basis van landelijk beschikbare informatie en geschikt voor toepassing op regionaal schaalniveau.

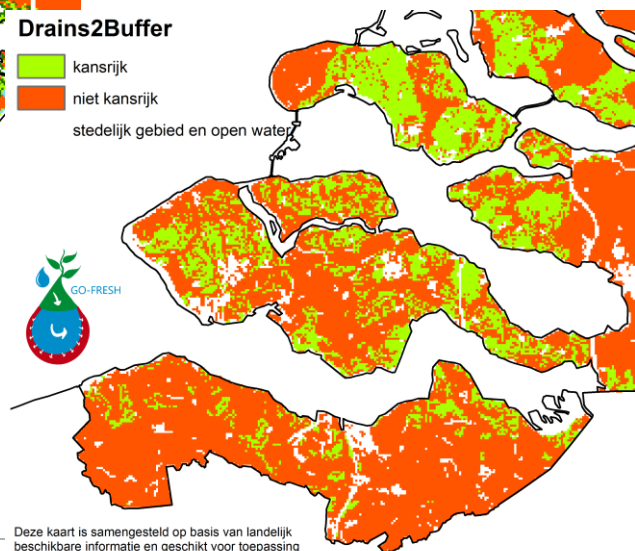
Drains2Buffer

- kansrijk
- niet kansrijk

stedelijk gebied en open water

GO-FRESH

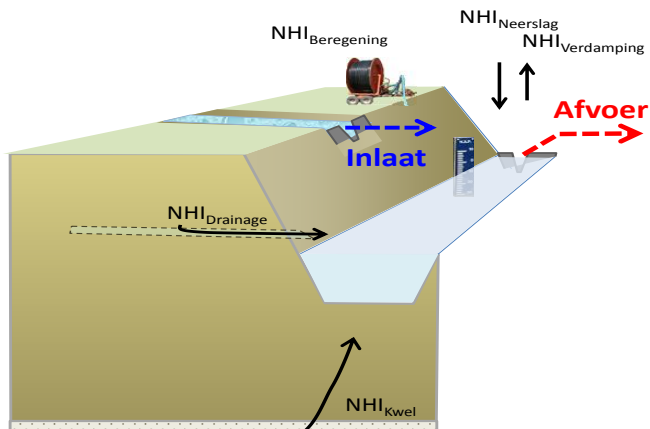

Deze kaart is samengesteld op basis van landelijk beschikbare informatie en geschikt voor toepassing op regionaal schaalniveau.

Maatregelen €ureyeopener Zuidwestelijke delta

1. De Watervraag module

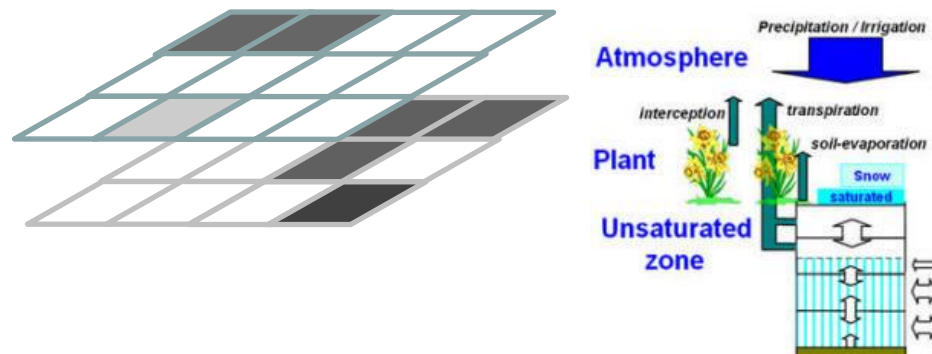
inlaat peilbeheer, doorspoelen, CI

Rekenformules water + zoutbalans
Input NHI-balanstermen

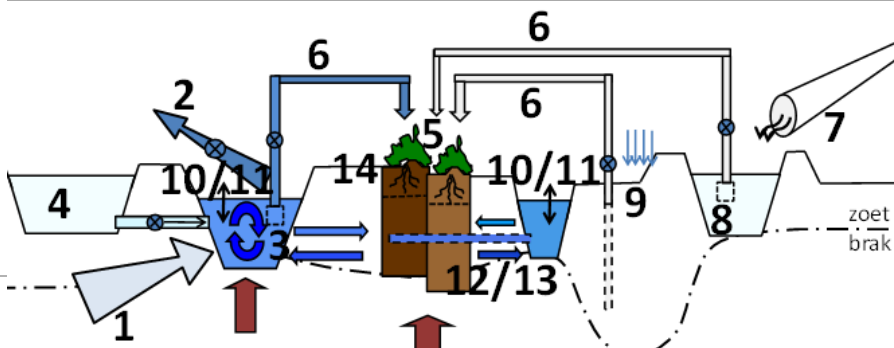
2. Landbouwschade module

zout, droogte en nat schade

Losse berekeningen SWAP en Agricom
Tabellen output in spreadsheet
Input bodemkaart, BRP en STONE

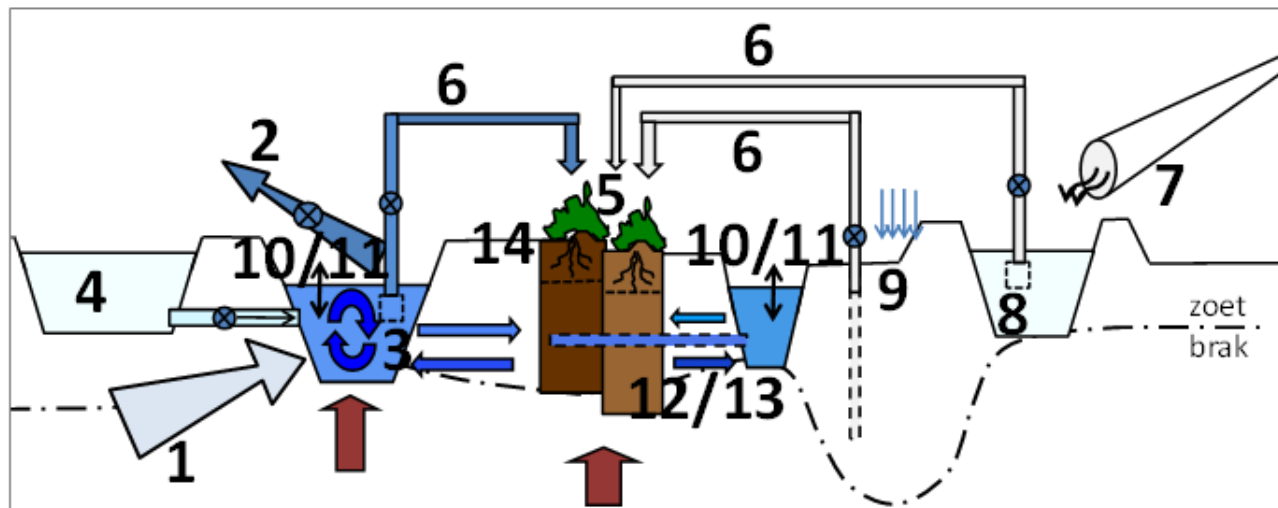
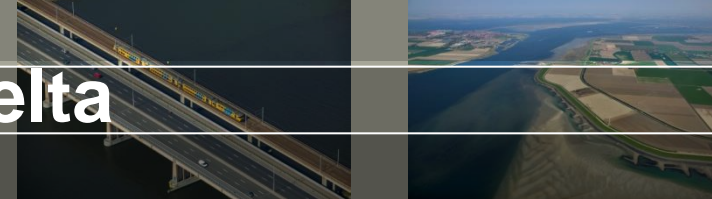
3. Maatregelen

4. Kosten en Baten

Kosten	Baten
Vast landbouw (aanleg) <ul style="list-style-type: none"> Aanleg LOP-stuwen, lokale reservoirs, drainage en beregening. Transitie gewassen 	Verhoging bruto opbrengst landbouw <ul style="list-style-type: none"> Nat Droogte Zout
Variabel landbouw (exploitatie) <ul style="list-style-type: none"> Verbruik van pompen, pijplijnen, reservoirs, financiering 	
Vast regionaal (aanleg) <ul style="list-style-type: none"> Aanpassing watersysteem (pijplijn, pompen, stuwen en doorspoelen) 	

€ureyeopener Zuidwestelijke delta

1. Δ chloride (Cl) concentratie inlaatwater	8. Aanleggen lokale bassins voor beregening
2. Δ streefwaarden Cl-concentratie in uitlaatwater	9. kreekrug infiltratie
3. Andere interne verdeling doorspoelen	10. peilopzet /verhoging drainagebasis groeiseizoen 20 cm
4. Inschakelen regionale oppervlaktewaterreservoirs	11. peilopzet /verhoging drainagebasis groeiseizoen 40 cm
5. Efficiënter beregemen	12. Aanleggen peilgestuurde drainage
6. Uitbreiding beregeningsareaal	13. Aanleggen peilgestuurde drainage
7. Aanleg pijpleiding, al dan niet met bassins op bedrijfsniveau	14. landgebruiksveranderingen

Zuidwestelijke Delta en Rijnmond-Drechtsteden

Vijf veelbelovende maatregelen rond zoetwaterbeheer geëvalueerd op effecten, kosten en baten

- 1 Doortrekken zoetwaterleiding voor de fruitteelt naar Walcheren
- 2 Peilen opzetten in polders
- 3 Meer regionale berging van grondwater
- 4 Beperking van irrigatieverliezen
- 5 Effectiever doorspoelen van polders

Regioscan Zoetwatermaatregelen

Instrument om op regionale schaal effecten in te schatten van lokale (bedrijfsniveau) zoetwatermaatregelen:

- op zoetwatervraag
- kosten en baten
- neveneffecten,

Om de waterbeheerder te ondersteunen bij het verkennen van de kansrijkheid van bedrijfsmaatregelen voor de zoetwateropgave.

Groen: positieve kosten baten

Rood: negatieve kosten baten

Evaluatie onttrekkingsregels

Algemene regels voor permanente grondwateronttrekkingen
tbv berekening (betreft zoetwaterlenzen >15m dik):

$10 < Q < 60 \text{ m}^3$ per uur én

$Q < 3.000 \text{ m}^3$ per kwartaal én

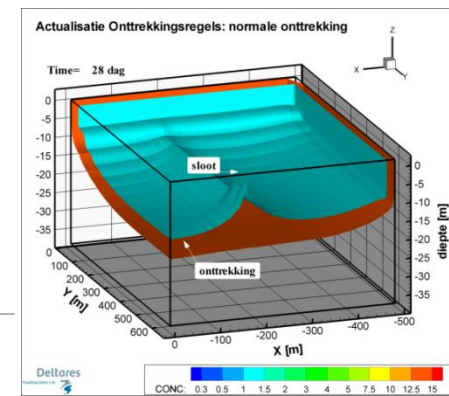
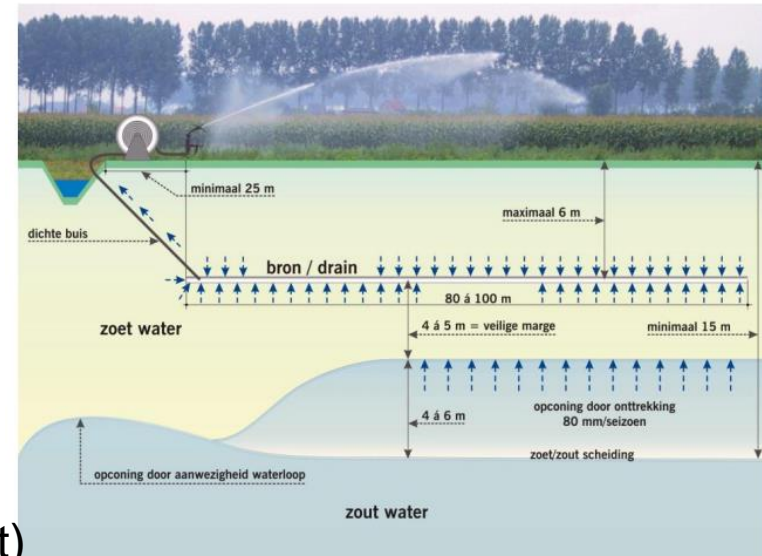
$Q < 8.000 \text{ m}^3$ per jaar

Analyse effecten:

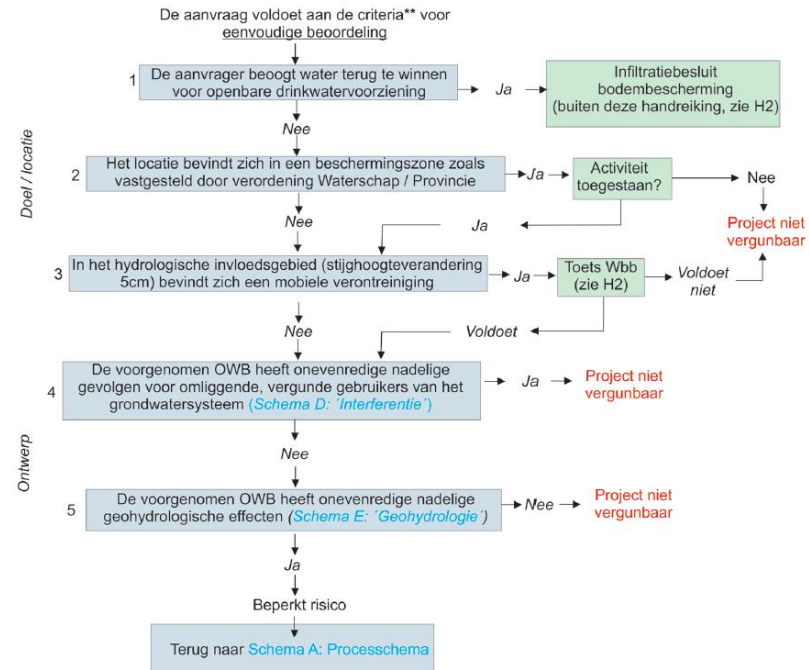
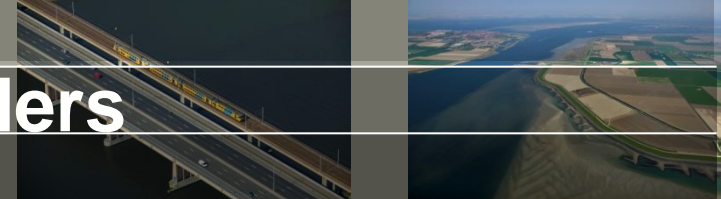
- Heterogeniteit van de ondergrond
- Klimaatverandering en zeespiegelstijging
- Zoetwatervoorzieningsmaatregelen
- Onttrekkingstypes en –configuraties
- Fysiogeografische kenmerken (dispersie, sloot)

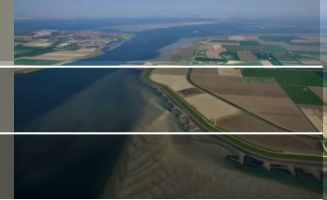
Enkele resultaten:

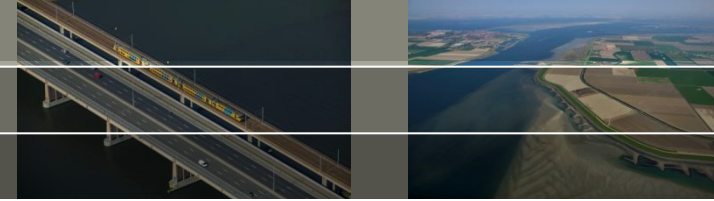
1. Regulier interen op zoetwatervoorraad ~5-10%
2. Laag debiet (maar zelfde volume): opkegeling grotere kans
3. Na 20 jaar wordt zoetwaterlimiet bij hoog debiet overschreden

Regelgeving en afwegingskaders

Wat zijn kennisiaten in de Zeeuwse aanpak; wat is nog niet op orde?

Is de opvolging van projecten in de tijd optimaal?

Is de gepresenteerde kennis bruikbaar in andere regio's? En zo ja, welke onderdelen?

Wat doen andere regio's aan kennisontwikkeling op het thema zoetwater zelfvoorzienendheid?

Er is een wens voor kennistransfer? Hoe gaan we kennis delen?

Op weg naar duurzame lokale zoetwatervoorziening

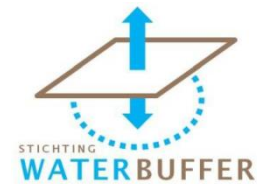
1. *Sense of urgency* zoetwaterproblematiek te Zeeland
  - Meten is weten
  - Modelleren effecten klimaatverandering en grondonttrekkingen
2. Onderzoek: watersysteem analyse, monitoring en modellering
3. Kartering zoet-zout verdeling in het grondwater (FRESHM)
4. Pilots ondergrondse zoetwaterberging (GO-FRESH)
5. Opschalingskansen in de regio voor agrariërs (semantische wiki) en overheid (o.a. Regioscan), incl. econ.haalbaarheid
6. Afwegingskaders en regulering
7. Communicatie en kennistransfer

Met dank aan:

Deltacommissaris

Meeuwse handelsonderneming bv

stowa

Refs naar rapportages en studies

1. Verzoeting en verzilting freatisch grondwater (monitoring, modellen): [link](#)
De Louw, P.G.B. 2013. Saline seepage in deltaic areas. Preferential groundwater discharge through boils and interactions between thin rainwater lenses and upward saline seepage. PhD thesis, Vrije Universiteit Amsterdam, ISBN/EAN 9789461085429. [Download PhD thesis](#), [article1](#), [article2](#)
2. Kennis voor Klimaat zoetwatervoorziening (onderzoek regenwaterlens)
Pauw, P.S. 2015. Field and Model Investigations of Freshwater Lenses in Coastal Aquifers, PhD thesis, Wageningen University, Wageningen, 168 pp. [Download PhD thesis](#), [article1](#), [article2](#)
3. Provincie dekkende zoet-zout kartering (FRESHM): [Link website](#)
4. Link: Ondergrondse waterberging in een drietal pilots (GO-FRESH)
Oude Essink, G.H.P., van Baaren, E.S., Zuurbier, K.G., Velstra, J., Veraart, J., Brouwer, W., Faneca Sánchez, M., Pauw, P.S., de Louw, P.G.B., Vreke, J., Schoevers, M. 2014. GO-FRESH: Valorisatie kansrijke oplossingen voor een robuuste zoetwatervoorziening, KvK 151/2014, ISBN EAN 978-94-92100-12-2, 84 p.
Pauw, P.S., van Baaren, E.S., Visser, M., de Louw, P.G.B., Oude Essink, G.H.P. (2015). Increasing a freshwater lens below a creek ridge using a controlled artificial recharge and drainage system: a case study in the Netherlands. Hydrogeology Journal. doi:10.1007/s10040-015-1264-z
5. Zoet-zout modellen: effecten klimaatverandering en grondwateronttrekkingen: [link](#)
6. Economische evaluatie van (lokale) maatregelen (€ureyeopener ZWD): [link](#), [rapport](#)
7. Kansen maatregelen ondergrondse wateropslag ([Regioscan](#), [FWOO](#))
8. Evaluatie en actualisatie van de bestaande onttrekkingsregels: volgt

Gualbert Oude Essink

Deltares/UU, The Netherlands

More information:

www.go-fresh.info

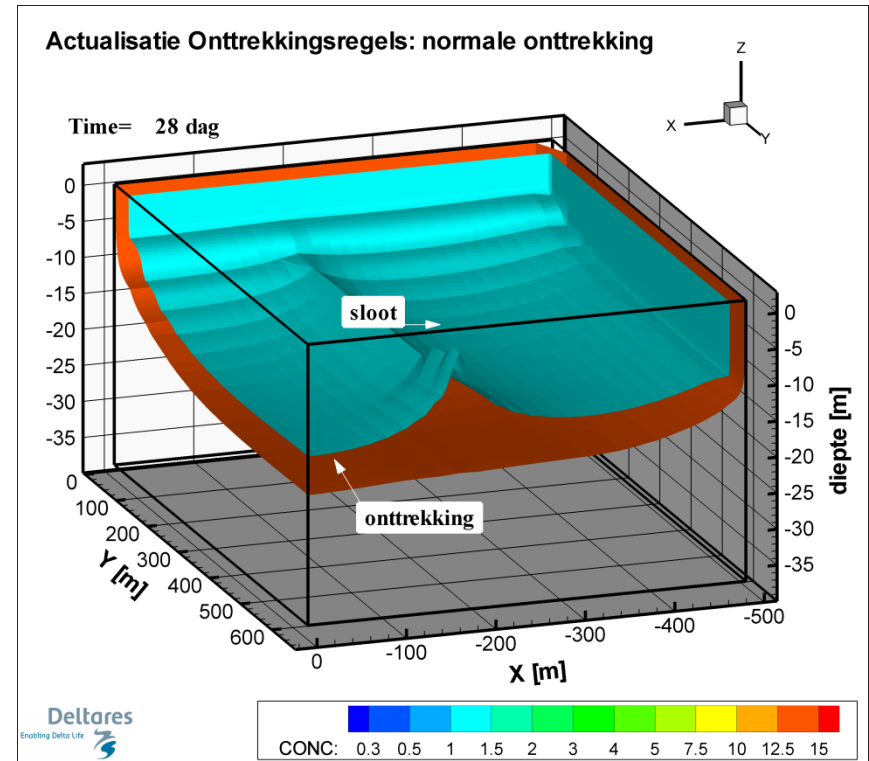
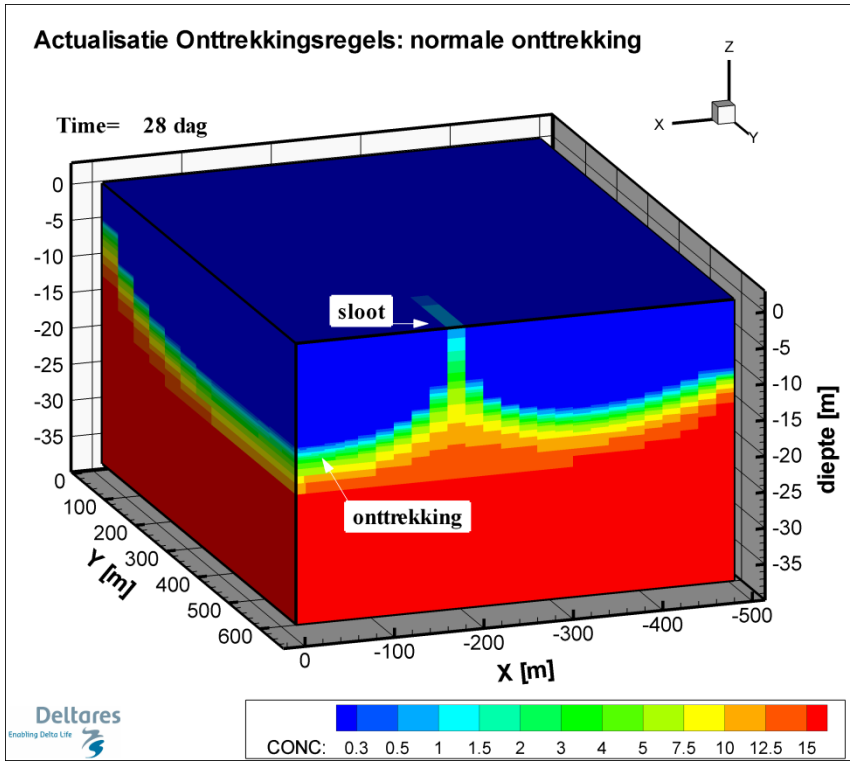

Universiteit Utrecht

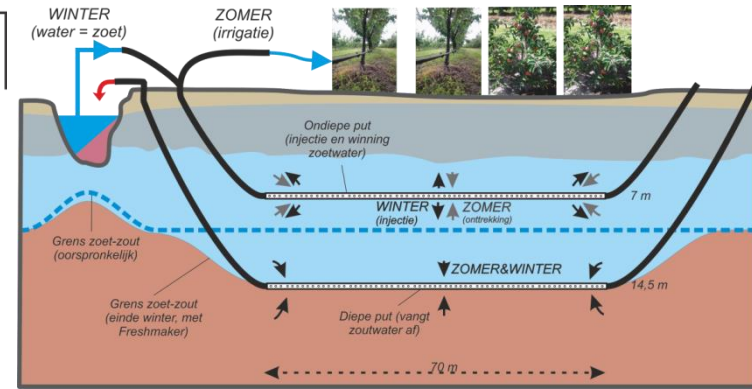
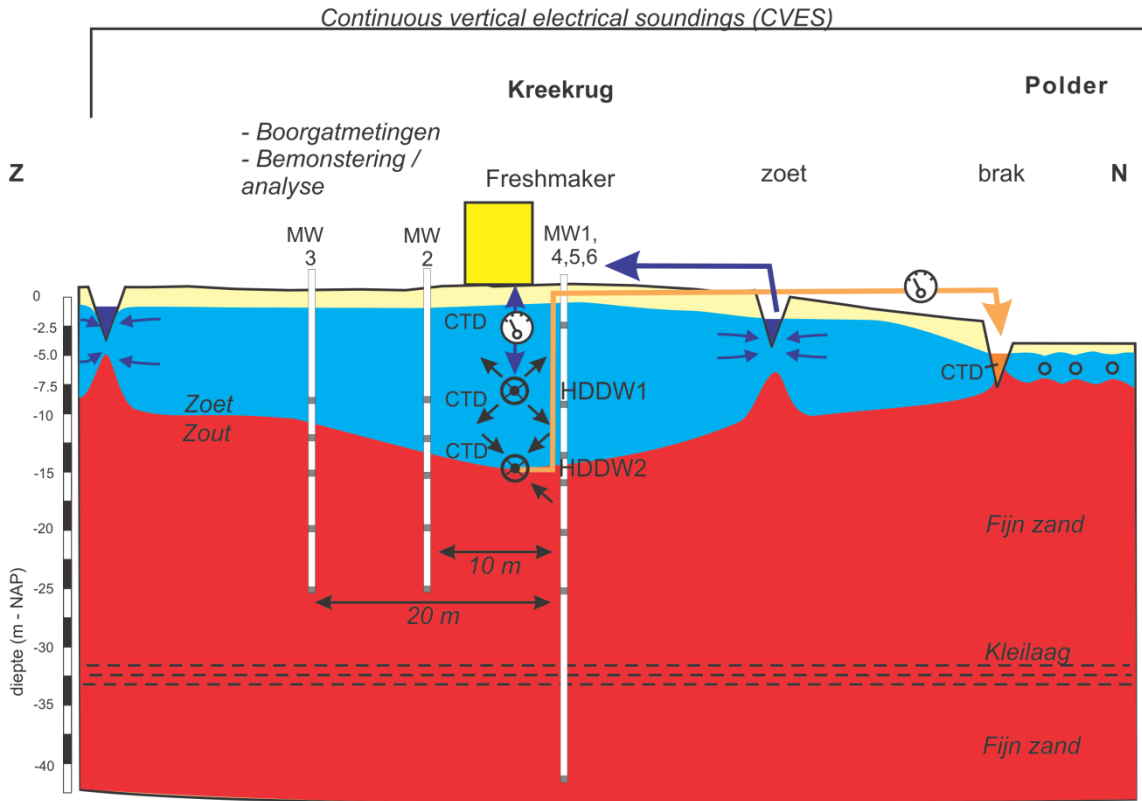
Cl concentratie 'startmodel'; na $t = 200$ jaar

Start opschalen showcases internationaal

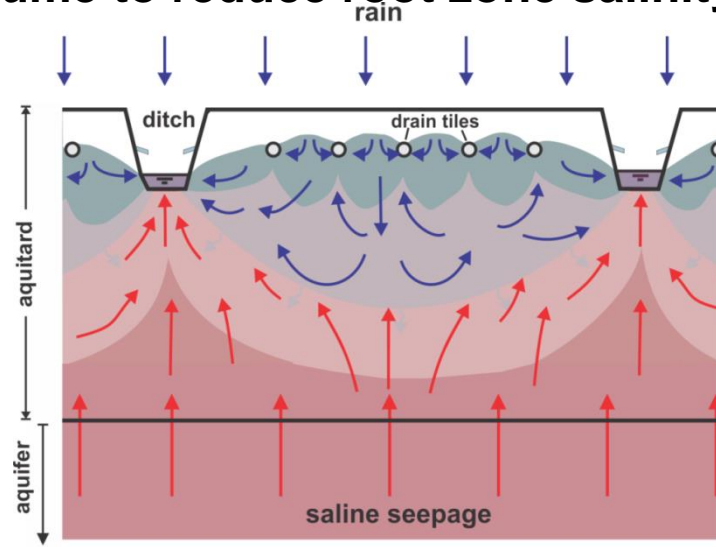

The Principle of the FRESHMAKER (Zuurbier et al., 2014)

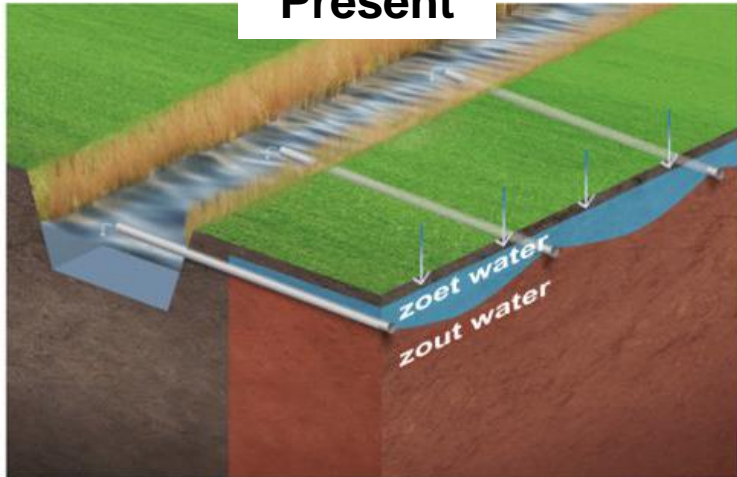

Drains2Buffer

Increase rainwater lens volume to reduce root zone salinity

Present

Future

